

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V Z O R

Vnitřní předpis

Práce s rodinou dítěte v ústavní výchově

organizace:

Diagnostický ústav a Středisko výchovné péče Praha 4, Na Dlouhé mezi 19

se sídlem: Na Dlouhé mezi 69/19, 147 00 Praha 4 Hodkovičky

IČ: 61 38 63 08

Účinnost: 1. ledna 2013

(razítko, podpis ředitele)

---

*předpis byl zpracován v rámci projektu CZ.1.07/1.2.00/14.0063
„Alternativa – Integrovaní programy pro mládež v ústavní výchově“*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rámcový roční plán práce s rodinou na rok 2013

---

1. **Využití technických komunikačních prostředků**

1.1. Zabezpečení dostupnosti spontánní komunikace s rodinou

- vyhrazený čas pro individuální komunikaci vlastním mobilním telefonem mimo hlavní bloky činnosti
vyhrazené časy ve všední den: 7-7,45 hod., 12,30-13,30 hod., 18-19,30 hod.
vyhrazené časy o víkendu: bez omezení
- zajištění dostupnosti WiFi pro stejné vyhrazené časy; dostupnost e-mail pošty a sociálních sítí ve vlastních zařízeních
- dostupnost pevného počítače
po dohodě s pedagogickým pracovníkem či psychologem, zpravidla dvakrát týdně dle rozvrhu činnosti skupiny, pro komunikaci, mimo čas pro jinou (školní) práci
- veřejný telefonní automat
deně v době od 18⁰⁰ do 19,30 hod. a vždy v osobním volnu mimo hlavní bloky činnosti

1.2. Plán asistované telefonické komunikace s rodinou

- Jako součást individuální práce psychologa, etopeda, sociální pracovníce, pověřených pedagogických pracovníků
Zejména v emočně excitovaných situacích, emočně vypjatém prožívání událostí v průběhu pobytu zprostředkuje odborný pracovník hovor, videohovor jako součást individuální práce

1.3. Plán řízené telefonické komunikace s rodinou

- Organizační úkoly: ve vztahu ke škole, zdravotnictví, návštěv rodičů v zařízení a dětí v rodině
- Pravidelné seznámení s výsledky pobytu
- Zdržení komunikační hygieny
- Facilitace a mediace pozitivního vztahu mezi rodičem a dítětem

1.4. Telefonická, písemná a jiná komunikace odborného pracovníka s rodiči

- Nedílnou součástí práce s rodiči dítěte – klienta je zaangažování rodičů na procesech spojených se vztahem k dítěti, jeho zabezpečení, na ovlivňování podmínek v průběhu pobytu apod. Odborný pracovník zajišťuje touto cestou nezbytné dokumenty z rodiny,

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

bydliště, vztahujících se ke vzdělávání, péči o zdraví apod. Dále touto cestou konzultují organizační záležitosti, včetně přípravy návštěvy dítěte v rodině, dlouhodobých pobytů dítěte v rodině. Odborný pracovník konzultuje s rodiči významné události v životě dítěte, včetně významných výkyvů v chování, otázek zdraví, školy apod.

- Dalším úkolem komunikace odborného pracovníka s rodiči dítěte – klienta je ovlivňování postojů rodičů s cílem přiměřenosti očekávání, podpory citové vazby, předcházení konfliktů přiměřeného řešení náročných situací
- Třetí oblastí úkolů komunikace odborného pracovníka k rodičům dítěte – klienta je pravidelné seznamování rodičů s výsledky pobytu, zejména pokud nenavštěvují dítě – klienta v zařízení.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Společná setkání rodičů a dětí – klientů

2.1. Návštěvy rodičů v zařízení

Vyhrazené návštěvní dny – každou neděli. Návštěva je asistovaná, k dispozici rodičům je zástupce vedení zařízení, pedagogický pracovník s přímým vztahem ke klientovi, případně další odborný pracovník. Setkání má pět fází:

- I. Příprava dítěte na návštěvu, spočívající ve vyvážení emoční tenze, očekávání, postoje, forem komunikace včetně nonverbální, psychosociální trénink
- II. Rozhovor s rodiči – jako příprava na setkání rodičů a dětí s cílem limitovat emoční tenzi, zamezit zneužití návštěvy jako výchovného prostředku, plán úkolů a rolí, plán struktury pozitivní motivace se vztahem ke koncepci individuálního plánu dítěte. Předcházení výčitkám, vydírání, neurotických a jiných kompenzací ze strany rodičů
- III. Setkání rodičů s dětmi – úkolem odborné asistence je sledovat spontaneitu, komunikační prostředky, sociometrickou dynamiku, případně zabránit konfliktům, které by mohly poškodit koncept individuálního plánu. Setkání probíhá v aule, v hale, případně mimo budovu na místech k sezení připravených pro menší a větší rodiny v zahradě. K dispozici je občerstvení nápojového automatu, toalety, hračky pro menší sourozence aj. Setkání je diskrétně monitorováno pracovníkem zařízení.
- IV. Zpětná vazba rodičů

Pro rodiče je připraven po ukončení návštěvy dotazník, který reflektuje očekávání, hodnocení chování dítěte, celkový průběh návštěvy aj.

V. Zpětná vazba klientky

Po návštěvách emočně vypjatých nebo jinak významných je připraven k rozhovoru odborný pracovník, který návštěvě asistoval; řešení úkolů je rozfázováno v rozhovoru s dítětem a to na celý týden, individuální plán a tým.

V případě potřeby je později po ukončení návštěv asistován telefonický hovor, dítě vedeno k sepsání dopisu rodičům apod.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VI. Zpětná vazba týmu

Významné informace z průběhu návštěvy včetně úkolů a plánů, které z návštěvy vyplynuly, zprostředkuje odborný pracovník bezprostředně následující den na konziliárním setkání diagnostického a výchovně terapeutického týmu, kde je přítomen nejméně jeden zástupce úseku (etoped, psycholog, vedoucí vychovatelka, sociální pracovníce, zdravotní pracovník, vedení zařízení).

Výsledky návštěvy jsou zpracovány do individuálního plánu dítěte, ale také do úkolů jednotlivých úseků a konkrétních pracovníků.

2.2. Další formou návštěvy rodičů v zařízení jsou společné vycházky, návštěvy nákupních center, památek, kulturních podniků a ZOO.

Jde o vyšší fázi setkání, kde rodina již opouští chráněné a monitorované prostředí. Dochází k ní na základě konzultací všech (tří) stran. Návštěva prochází obdobnými fázemi, jako u formy předchozí, změna je pouze v části vlastního setkání rodičů a klientky. Zpětná vazba je obdobná jako u fází předcházejících.

2.3. Návštěvy dětí klientů ve vlastní rodině.

Další fází setkání rodičů a jejich dětí, které jsou aktuálně na pobytu v zařízení, spočívá v přípravě realizaci a vyhodnocení návštěvy ve vlastní rodině.

Úspěšně se vyvíjející vztah a formy komunikace, postoje a očekávání spolu s motivační strukturou umožní vytvořit plán bezpečného krátkodobého návratu do rodiny.

Úkoly přípravy – předejít

- Zneužití návštěvy k cílům mimo terapeutický záměr
- Relapsu (návykové látky, ale i parta a jiné mimoterapeutické prvky)
- Opakování konfliktu ve vazbě na „nechráněné“ vztahy, prostředí
- Nepřiměřeným závěrům z průběhu
- Trestajícimu či vyčítajícimu přijetí
- Konfliktům „z nepřítomnosti“, jako jsou přestavěný pokoj, uklizené věci apod.

Návštěva klientky v rodině je často vázána na formální náležitosti (zákon 109/2002 Sb.). Příprava spočívá v individuálních rozhovorech, které anticipují rizika, změny a ohrožení, a to jak

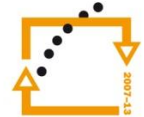
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

s klientkou, tak s rodiči. Konzensus na podmínkách a úkolech je stvrzen terapeutickým kontraktem.

Vyhodnocení výsledků a průběhu tohoto setkání provedou odborní pracovníci a seznámí s nimi konziliární radu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Organizovaná setkání v zařízení

3.1. Výzva pro rodiče k návštěvě dítěte v souvislosti s významnými událostmi, tvorbou individuálního plánu dítěte (umístění aj.).

V mimořádných případech a případech kdy rodiče spontánně dítě nenavštěvují, jsou zařízením vyzváni k návštěvě. Brání-li návštěvě dítěte sociální podmínky, je situace řešena po dohodě s pracovníci OSPOD, případně je ve zvláště zdůvodněných případech poskytnuto cestovné.

3.2. Návštěva rodičů v zařízení za přítomnosti pracovníka OSPOD

V odůvodněných případech organizuje zařízení setkání rodičů a dětí – klientů jako asistované pracovníky OSPOD. Jde zejména o případy podezření na poruchy vztahů a výchovy hraničící s týráním, zneužíváním apod.

Stejně může zařízení postupovat, pokud si tuto formu návštěvy vyžádají rodiče, klientka či OSPOD.

3.3. Případové setkání

Koncepce organizace případového setkání

Případové setkání je jedna z forem účinné intervence při naplňování individuálního programu rozvoje osobnosti klientky. Jedná se o společné setkání všech zainteresovaných osob či institucí (zákonných zástupců nebo jiných osob podílejících se na výchově klientky, kurátora, za účasti klíčových zaměstnanců DÚ – psycholog, etoped, vedoucí vychovatelka, soc. pracovníce, příp. lékařka a klientky, případně zástupců dalších institucí). Případové setkání zároveň plní jednu z aktivních funkcí realizace práce s rodinou klientky i spolupráce s dalšími institucemi.

Účelem případového setkání je na základě společné dohody definovat aktuální program rozvoje osobnosti v souladu se zájmem klientky a podobu jeho plnění.

Případové setkání je iniciováno z podnětu odborných pracovníků DÚ na základě vyhodnocení konkrétní situace klientky, s jasně formulovaným cílem setkání.

Pověřený odborný pracovník na základě podnětu vzešlého z pedagogické rady kontaktuje a následně pozve všechny zainteresované subjekty. Cílem pozvání je informovat o aktuální situaci klientky, účelu setkání a jeho očekávaném průběhu. Následně jsou nabídnuty termíny možného uskutečnění případového setkání. Pověřený pracovník rovněž informuje danou klientku (v rámci individuální práce vysvětlí význam setkání, jeho průběh a její pozici při tomto setkání).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Případové setkání se uskutečňuje ve vhodně vybavené místnosti, se zajištěním kruhové prostorové organizace sezení, tak, aby všichni účastníci na sebe viděli. Dle charakteru řešeného problému je možné setkání rozdělit na dvě části – první část je koncipována bez přítomnosti samotné klientky a další již za její aktivní účasti.

Jeden z odborných pracovníků je pověřen moderováním celého setkání. V úvodu představí všechny účastníky, přednese cíle setkání a vyzve všechny účastníky k vyjádření jejich očekávání. Následně moderující pracovník shrne dosavadní průběh diagnostického pobytu klientky. Posléze je dán prostor k vyjádření představ o řešení přednesené situace jednotlivými osobami a institucemi, účastníci jsou vyzváni k diskusi i případným otázkám. Úkolem moderujícího pracovníka je řídit diskusi a zajistit přiměřené komunikační klima.

Cílem setkání je dojít ke konsenzu, který akceptují všichni zúčastnění. Úkolem moderujícího pracovníka je rovněž přesvědčit se, zda zejména klientka závěrům případového setkání plně rozumí. Výsledkem setkání je tedy konkrétní dohoda o dalším plánu řešení situace klientky, jsou definovány konkrétní úkoly, podmínky, kroky a také je určeno, kdo za které body konkrétně odpovídá. V neposlední řadě je prezentován postup, v případě, že by dohoda či některý bod z dohody byl porušen.

Z každého případového setkání pověřený pracovník DÚ učiní písemný záznam, který obsahuje zápis průběhu setkání a především definuje společnou dohodu, úkoly jednotlivých účastníků či podmínky (dle charakteru setkání). Tento záznam je součástí dokumentace klientky a jeho kopii obdrží všechny zúčastněné osoby či subjekty.

3.4. Návštěva rodičů s účastí na akci skupiny (výlet, vycházka, zátěžový program)

3.5. Návštěva s ubytováním rodičů v instituci s přiměřeným zapojením do režimu zařízení, program s prvky rodinné terapie, rodinného provázení

3.6. Celoustavní akce

- Vybrané akce pořádané zařízením, zejména ty, jichž se účastní děti-klienti, jsou vhodné pro návštěvu rodičů. Významné je vnímání jiných rolí, úspěšné zvládnání jiných úkolů, akceptace na nekonfliktní rovině chování, spoluprožívání aj. Jde zejména o akce kulturní a sportovní, které jsou tradiční součástí ročního plánu zařízení.

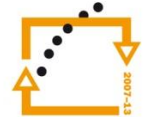
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. Záznam komunikace s rodinou

Pověřený pracovník vede, koordinuje a zaznamenává ve zvláště vedeném „Záznamu“ ve spisu klienta (případně elektronickém systému):

- Aktivní osobu, formu, čas, důvod hovoru, obsah sdělení, výsledek, vyplývající úkoly, vlastní komentář
- S významnými výsledky kontaktu bezprostředně seznámí pověřený pracovník příslušného odborného pracovníka konziliárního vedení

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Záznam komunikace s rodinou

(vzor tiskopisu)

Datum komunikace .....

Forma komunikace .....

Jméno klientky .....

Za rodinu přítomen .....

Odborný pracovník .....

1. Cíl setkání
2. Vztah rodiny ke konceptu pobytu
3. Vztah rodiny ke krátkému životnímu konceptu klientky
4. Významné informace od rodiny
5. Významné informace od ....
6. Pozorování
7. Příští setkání

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5. Organizační zabezpečení práce s rodinou klientky

1. Úkoly spojené s výkonem činnosti jsou realizovány v prostorách určených pro výkon zaměstnání. Jiné místo realizace je podmíněno souhlasem vedoucího organizace, zejména ve vztahu k finančnímu zajištění, HBP, pojištění a dalším pracovněprávním okolnostem.
2. Úkoly spojené s výkonem práce s rodinou jsou součástí plánu práce, který odpovídá vymezené náplni práce a dalším podmínkám sjednaným se zaměstnancem v pracovní smlouvě.

K vedení konkrétního případu (naplňování úkolů a jejich koordinace, vedení dokumentace, je pracovník splňující kvalifikační a osobnostní podmínky (speciální pedagog, psycholog, odborný vychovatel s ověřenou pedagogickou způsobilostí) a disponující kompetencí získanou pětiletým psychoterapeutickým výcvikem, absolvováním vzdělávacího a výcvikového programu „Práce s rodinami dětí v institucionální výchově“ (akreditace MŠMT čj. 285522/2011-25-698), případně s nejméně pětiletou zkušeností s odbornou poradenskou či terapeutickou praxí s dospělými klienty, pověřen ředitelem.

Telefonický či osobní kontakt s rodinou klienta svěřeného případu je pro výkon práce přímou pedagogickou činností, o které se vede pomocný výkaz práce.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6. Individuální program Moje rodina

Obsahuje vyhodnocení výchozího stavu, orientaci ve vazbách a vztazích rodiny, základní informace o okolnostech soužití rodiny, dále vlastní plán klientky na změnu a stabilizaci vztahů k rodině, přehled osob, které v rámci rodiny vstupují do vztahů a plán kontaktů s jednotlivými osobami, který je zaměřen na dosažení cílů plánu klientky.

I. Anamnestický stav

(zákonní zástupci, širší rodina, třetí osoba, NRP, změny osob odpovědných za výchovu, soužití rodiny původní, neúplná rodina, doplněná, sourozenci vlastní, polorodí, další významné osoby)

II. Vlastní individuální plán klientky

(preferované osoby, formulace vztahu k ostatním osobám rodiny – emocionální, formální, ekonomický aj., formulace plánu – cílového stavu vztahů v rodině)

III. Kontaktované osoby

(přehled osob vztahové sítě rodiny, formulace plánu kontaktů, forem, významnosti, reflexe zákonných souvislostí vztahů v rodině včetně souhlasu OSPOD, ověření vztahů, jejich subjektivního potenciálu u vybraných osob)

IV. Časový plán kontaktů

(časový plán forem, frekvence, technického zajištění, podpora terapeutická, ekonomická (cestovné, jízdné aj.), organizační, úkoly ve vztahu k instituci, pracovníkům)